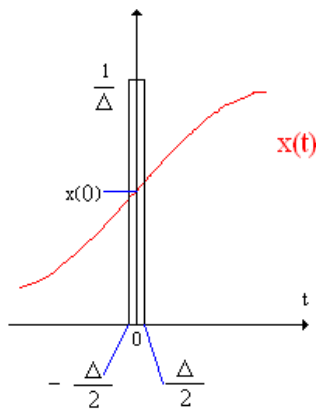

Esantionarea semnalelor

Discretizarea variatiei in timp a semnalului.

Toerema esantionarii

Esantionarea ideala

$$u_{\Delta}(t) = \frac{1}{\Delta} \left[\sigma\left(t + \frac{\Delta}{2}\right) - \sigma\left(t - \frac{\Delta}{2}\right) \right]$$

$$x(t)u_{\Delta}(t) \cong x(0)u_{\Delta}(t)$$

$$x(t)u_{\Delta}(t - kT_e) \cong x(kT_e)u_{\Delta}(t - kT_e)$$

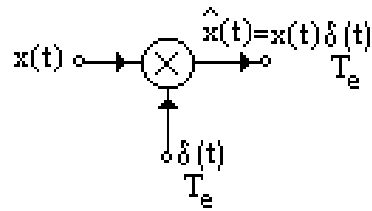
$$x(t) \sum_{k=-\infty}^{\infty} u_{\Delta}(t - kT_e) \cong \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(kT_e)u_{\Delta}(t - kT_e)$$

$$\lim_{\Delta \rightarrow 0} u_{\Delta}(t) = \delta(t) ;$$

$$\lim_{\Delta \rightarrow 0} \sum_{k=-\infty}^{\infty} u_{\Delta}(t - kT_e) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} \delta(t - kT_e) = \delta_{T_e}(t)$$

$$\hat{x}(t) = x(t)\delta_{T_e}(t) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(kT_e)\delta(t - kT_e)$$

$$\hat{x}(t) = x(t)\delta_{T_e}(t) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(kT_e)\delta(t - kT_e)$$

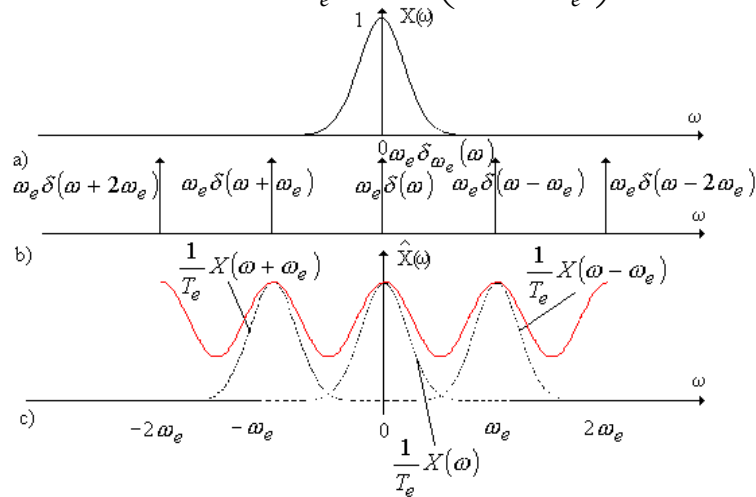

Spectrul semnalului esantionat ideal

$$\delta_{T_e}(t) \leftrightarrow \frac{2\pi}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} \delta\left(\omega - k \frac{2\pi}{T_e}\right); \frac{2\pi}{T_e} = \omega_e$$

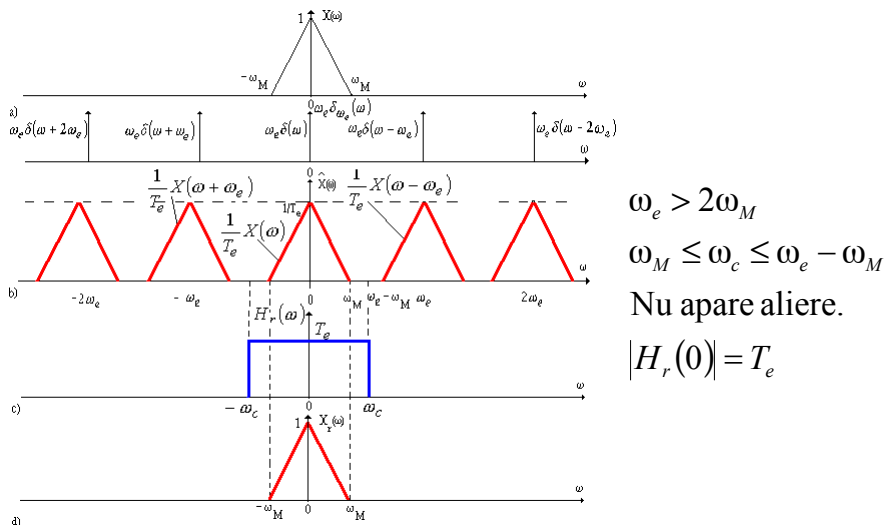
$$\begin{aligned} \hat{X}(\omega) &= \mathcal{F}\{x(t)\delta_{T_e}(t)\} = \frac{1}{2\pi} X(\omega) * \frac{2\pi}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} \delta\left(\omega - k \frac{2\pi}{T_e}\right) = \\ &= \frac{1}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} X(\omega) * \delta\left(\omega - k \frac{2\pi}{T_e}\right) = \frac{1}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} X\left(\omega - k \frac{2\pi}{T_e}\right) \end{aligned}$$

$$\hat{X}(\omega) = \frac{1}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} X\left(\omega - k \frac{2\pi}{T_e}\right)$$

Eroarea de aliere.

Teorema esantionarii semnalelor de banda limitata

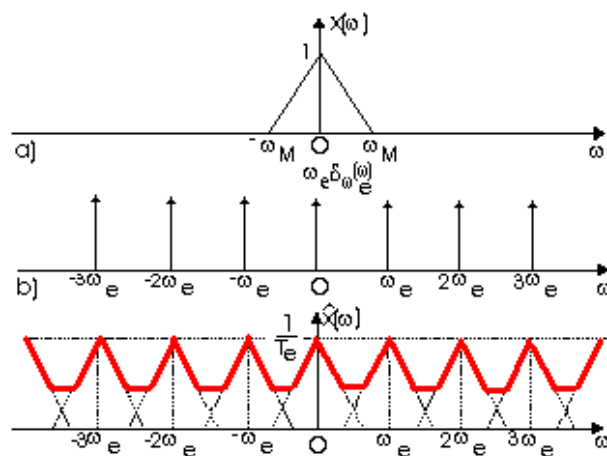

$$H_r(\omega) = T_e p_{\omega_c}(\omega) = \begin{cases} T_e, & |\omega| \leq \omega_c \\ 0, & |\omega| > \omega_c \end{cases} \quad \omega_M \leq \omega_c \leq \omega_e - \omega_M$$

$$x_r(t) = \hat{x}(t) * h_r(t) \leftrightarrow X_r(\omega) = \hat{X}(\omega) \cdot H_r(\omega) =$$

$$= \frac{1}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} X(\omega - k\omega_e) T_e p_{\omega_c}(\omega) = X(\omega),$$

$$x_r(t) = x(t), \text{ a.p.t}$$

$$\omega_e - \omega_M < \omega_M$$

Apare alierea.

$$H_r(\omega) = T_e P_{\omega_c}(\omega) \leftrightarrow h_r(t) = T_e \frac{\sin \omega_c t}{\pi t}$$

$$\begin{aligned} x_r(t) &= h_r(t) * \hat{x}(t) = T_e \frac{\sin \omega_c t}{\pi t} * \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(kT_e) \delta(t - kT_e) = \\ &= \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(kT_e) T_e \frac{\sin \omega_c t}{\pi t} * \delta(t - kT_e) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(kT_e) T_e \frac{\sin \omega_c (t - kT_e)}{\pi (t - kT_e)} = \\ &= \sum_{k=-\infty}^{\infty} \frac{2\omega_c}{\omega_e} x(kT_e) \frac{\sin \omega_c (t - kT_e)}{\omega_c (t - kT_e)} \end{aligned}$$

Frecventa de esantionare minima este $\omega_e = 2\omega_M$ si poarta denumirea de frecventa de esantionare Nyquist. In cazul esantionarii la frecventa Nyquist formula de reconstructie

$$\text{devine: } x_r(t) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(kT_e) \frac{\sin \omega_M (t - kT_e)}{\omega_M (t - kT_e)}$$

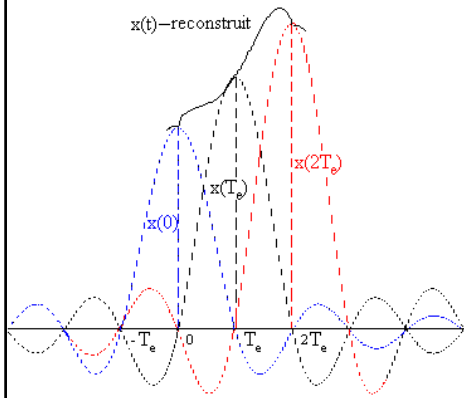
Teorema WKS (Whittaker, Kotelnicov, Shannon)

Daca semnalul $x(t)$ este de banda limitata la ω_M , in sensul ca $X(\omega) \equiv 0$ pentru $|\omega| > \omega_M$, atunci $x(t)$ este unic determinat de multimea esantioanelor sale $\{x(nT_e) | n \in Z\}$, daca $\omega_e \geq 2\omega_M$, adica frecventa de esantionare este cel putin dublul frecventei maxime. In conditiile de mai sus semnalul initial $x(t)$ se poate reconstitui din esantioanele sale, a.p.t prin relatia:

$$x(t) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(kT_e) \frac{2\omega_c}{\omega_e} \frac{\sin \omega_c (t - kT_e)}{\omega_c (t - kT_e)}$$

cu conditia ca ω_c sa fie astfel ales incat sa satisfaca relatia: $\omega_M \leq \omega_c \leq \omega_e - \omega_M$.

Reconstructia prin filtrare trece- jos ideala

$$x(t) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(kT_e) \frac{2\omega_c}{\omega_e} \frac{\sin \omega_c (t - kT_e)}{\omega_c (t - kT_e)}$$

$$x(nT_e) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(kT_e) \frac{2\omega_c}{\omega_e} \frac{\sin \omega_c (nT_e - kT_e)}{\omega_c (nT_e - kT_e)}$$

$$\omega_M = \frac{\omega_e}{2} \Rightarrow \omega_M T_e = \pi$$

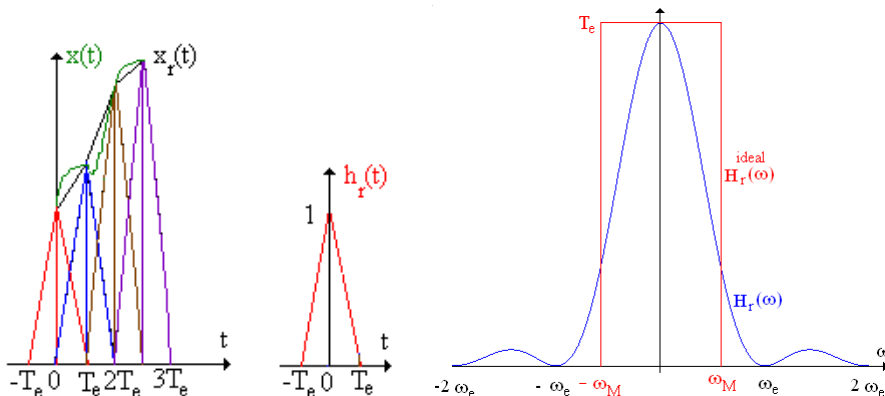
$$x(nT_e) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(kT_e) \frac{\sin \pi(n-k)}{\pi(n-k)} =$$

$$= \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(kT_e) \delta_{n,k} = x(nT_e)$$

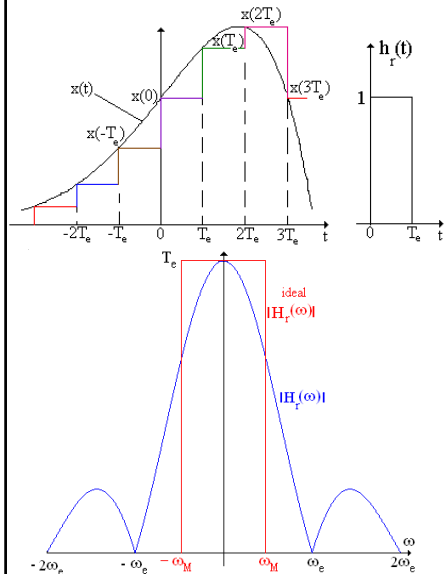
$$\delta_{n,k} = \begin{cases} 1, & n = k \\ 0, & n \neq k \end{cases}$$

Reconstructia prin interpolare

$$H_r(\omega) = T_e \left(\frac{\sin \frac{\omega T_e}{2}}{\frac{\omega T_e}{2}} \right)^2$$

Reconstructia prin extrapolare de ordinul zero

$$h_r(t) = p_{T_e} \left(t - \frac{T_e}{2} \right)$$

$$\leftrightarrow e^{-j\frac{\omega T_e}{2}} \frac{2 \sin \frac{\omega T_e}{2}}{\omega} =$$

$$= e^{-j\frac{\omega T_e}{2}} T_e \frac{\sin \frac{\omega T_e}{2}}{\frac{\omega T_e}{2}}$$

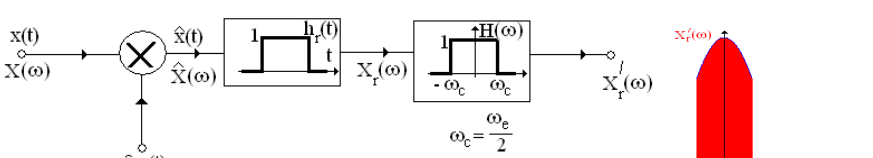
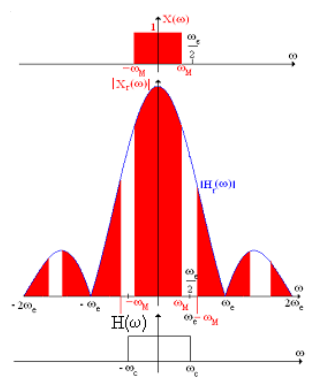
$$H_r(\omega) = e^{-j\frac{\omega T_e}{2}} T_e \frac{\sin \frac{\omega T_e}{2}}{\frac{\omega T_e}{2}} =$$

$$= e^{-j\pi \frac{\omega}{\omega_e}} \frac{\sin \pi \frac{\omega}{\omega_e}}{\pi \frac{\omega}{\omega_e}}$$

Spectrul semnalului reconstruit:

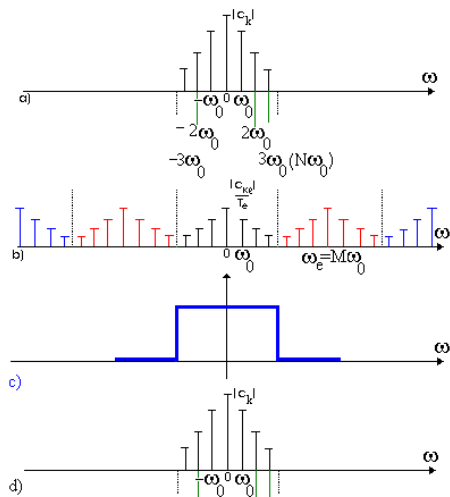
$$X_r(\omega) = \hat{X}(\omega) H_r(\omega) = \left(\frac{1}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} X(\omega - k\omega_e) \right) T_e e^{-j\pi \frac{\omega}{\omega_e}} \frac{\sin \pi \frac{\omega}{\omega_e}}{\pi \frac{\omega}{\omega_e}} =$$

$$= \sum_{k=-\infty}^{\infty} e^{-j\pi \frac{\omega}{\omega_e}} \frac{\sin \pi \frac{\omega}{\omega_e}}{\pi \frac{\omega}{\omega_e}} X(\omega - k\omega_e)$$

Eroarea scade daca $\omega_e \gg \omega_M$.

Esantionarea ideala a semnalelor periodice

$$\omega_M = N\omega_0 ; \omega_0 = \frac{2\pi}{T_0} ; \omega_e = M\omega_0$$

Pentru ca sa nu apara suprapunerea lobilor centrali este necesar ca:

$$N\omega_0 < \omega_e - N\omega_0 = \omega_0(M - N)$$

Diferenta dintre $\omega_0(M - N)$ si $N\omega_0$ trebuie sa fie de forma:

$$\omega_0(M - N) - N\omega_0 = R\omega_0, R=1,2,\dots$$

sau

$$\omega_e = M\omega_0 = (2N + R)\omega_0$$

adica

$$\omega_e = (2N + R)\omega_0 = 2\omega_M + R\omega_0 ; R=1,2,\dots$$

$$H_r(\omega) = T_e p_{\omega_c}(\omega) = \begin{cases} T_e, & |\omega| \leq \omega_c \\ 0, & |\omega| > \omega_c \end{cases} ; N\omega_0 < \omega_c < \omega_e - N\omega_0$$

Pentru a evita aparitia erorilor de aliere este necesar ca:

$$\omega_e - N\omega_0 > N\omega_0 \text{ sau } \omega_e > 2N\omega_0 = 2\omega_M$$

Spre deosebire de semnalele aperiodice unde $\omega_e \geq 2\omega_M$,

pentru semnalele periodice trebuie sa esantionam astfel incat

$\omega_e > 2\omega_M$. Pe perioada celei mai rapide componente spectrale

trebuie sa prelevam mai mult de doua esantioane (adica cel putin

3).

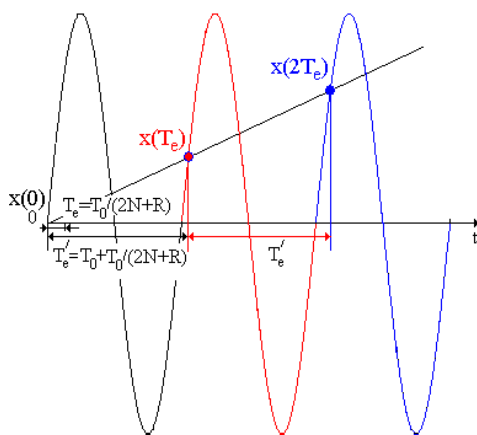
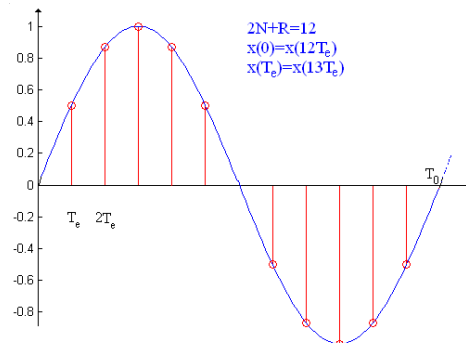

Daca T_0 este perioada fundamentale si daca esantionarea se

face conform relatiei $\omega_e = (2N + R)\omega_0$ atunci $\frac{2\pi}{T_e} = (2N + R)\frac{2\pi}{T_0}$;

$$R=1,2,\dots \text{ sau } T_e = \frac{T_0}{2N + R}$$

Doar $2N+R$ esantioane pot fi distincte ca urmare a periodicitatii semnalului supus esantionarii. Toate pot fi prelevate intr-o singura perioada a fundamentalei T_0 .

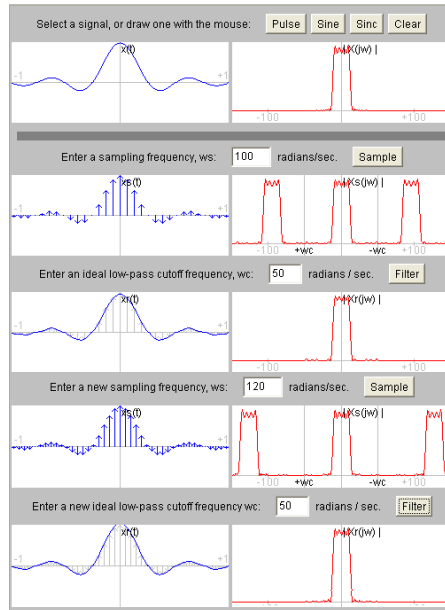
Acelasi rezultat se poate obtine si preluand esantioane succesive din perioade succesive.

$$x(kT_e) = x(T_0 + kT_e) = x(kT_0 + kT_e)$$

$$T_e' = kT_0 + T_e = kT_0 + \frac{T_0}{2N + R}$$

Aceasta posibilitate este valorificata in constructia osciloscoapelor cu esantionare.

<http://www.jhu.edu/~signals/sampling/index.html>

Relatii energetice

Pentru semnale aperiodice esantionate este adevarata relatia de tip Rayleigh:

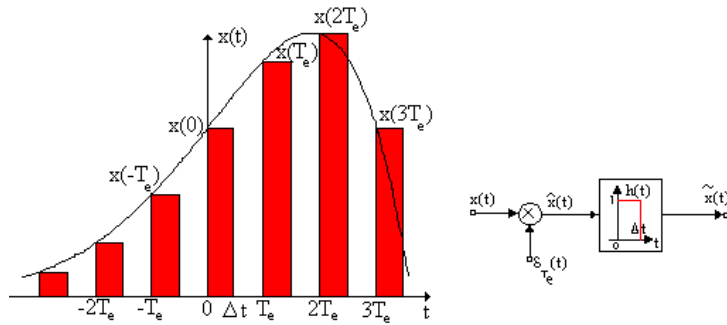
$$W = \int_{-\infty}^{\infty} |x(t)|^2 dt = T_e \sum_{k=-\infty}^{\infty} |x(kT_e)|^2$$

Pentru semnale periodice esantionate este valabila relatia de tip Parseval:

$$P = \frac{1}{T_0} \int_{T_0} |x(t)|^2 dt = \frac{1}{M} \sum_{k=0}^{M-1} |x(kT_e)|^2 ; M=2N+R, R=1,2,\dots$$

Energia sau puterea pot fi calculate fie din forma de variatie in timp fie in domeniul frecventa.

Esantionarea cu memorare

$$\tilde{x}(t) = [x(t)\delta_{T_e}(t)] * h(t) = \hat{x}(t) * h(t)$$

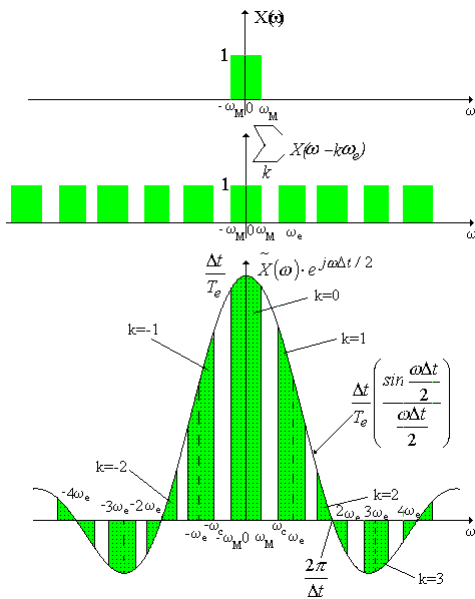
$$h(t) = p_{\frac{\Delta t}{2}}\left(t - \frac{\Delta t}{2}\right) \leftrightarrow e^{-j\frac{\omega\Delta t}{2}} \frac{2 \sin \frac{\omega\Delta t}{2}}{\omega} = e^{-j\frac{\omega\Delta t}{2}} \Delta t \frac{\sin \frac{\omega\Delta t}{2}}{\frac{\omega\Delta t}{2}}$$

Spectrul semnalului esantionat cu memorare

$$\tilde{X}(\omega) = \frac{1}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} e^{-j\frac{\omega\Delta t}{2}} \Delta t \frac{\sin \frac{\omega\Delta t}{2}}{\frac{\omega\Delta t}{2}} X(\omega - k\omega_e)$$

$$\tilde{X}(\omega) e^{j\frac{\omega\Delta t}{2}} = \sum_{k=-\infty}^{\infty} \frac{\Delta t}{T_e} \frac{\sin \frac{\omega\Delta t}{2}}{\frac{\omega\Delta t}{2}} X(\omega - k\omega_e) =$$

$$= \sum_{k=-\infty}^{\infty} \frac{\Delta t}{T_e} \frac{\sin \pi \frac{\Delta t}{T_e}}{\pi \frac{\Delta t}{T_e}} X(\omega - k\omega_e)$$

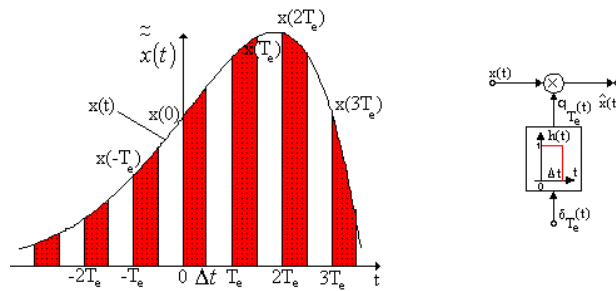

Pentru a limita erorile ce afecteaza lobul spectral central este necesar sa avem:

$$\frac{2\pi}{\Delta t} \gg \omega_M$$

ceea ce implica scurtarea duratei Δt a impulsurilor. Reconstructia prin extrapolare de ordinul zero este un caz particular PAM cu $\Delta t = T_e$.

Esantionarea naturala

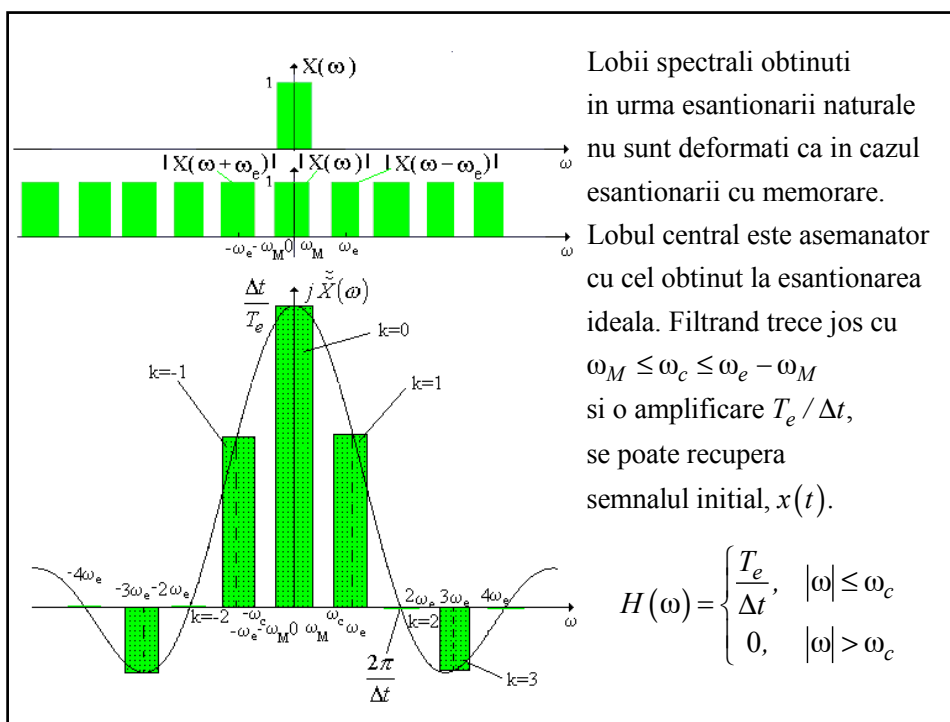

$$\tilde{x}(t) = x(t)q_{T_e}(t) = x(t)[h(t) * \delta_{T_e}(t)] = x(t) \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(t)h(t - kT_e) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(t)h(t - kT_e)$$

$$\text{unde } h(t) = p_{\frac{\Delta t}{2}}\left(t - \frac{\Delta t}{2}\right) \leftrightarrow H(\omega) = e^{\frac{j\omega\Delta t}{2}} \frac{2 \sin \frac{\omega\Delta t}{2}}{\omega}$$

Spectrul semnalului esantionat natural

$$\begin{aligned} \tilde{X}(\omega) &= \mathcal{F}\{x(t)[h(t) * \delta_{T_e}(t)]\} = \frac{1}{2\pi} X(\omega) * \left[e^{-j\frac{\omega\Delta t}{2}} \Delta t \frac{\sin\frac{\omega\Delta t}{2}}{\frac{\omega\Delta t}{2}} \frac{2\pi}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} \delta(\omega - k\omega_e) \right] \\ &= X(\omega) * \sum_{k=-\infty}^{\infty} e^{-j\frac{k\omega_e\Delta t}{2}} \frac{\Delta t}{T_e} \frac{\sin\frac{k\omega_e\Delta t}{2}}{\frac{k\omega_e\Delta t}{2}} \delta(\omega - k\omega_e) = \\ &= \sum_{k=-\infty}^{\infty} e^{-j\frac{k\omega_e\Delta t}{2}} \frac{\Delta t}{T_e} \frac{\sin\frac{k\omega_e\Delta t}{2}}{\frac{k\omega_e\Delta t}{2}} X(\omega - k\omega_e) \end{aligned}$$

Relatia dintre spectrul unui semnal discret si spectrul semnalului analogic din care provine

Se stie ca $\widehat{X}(\omega) = \frac{1}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} X_a(\omega - k\omega_e)$ este spectrul semnalului esantionat ideal.

$\widehat{X}(\omega)$ se poate calcula si prin aplicarea directa a transformatei Fourier semnalului $\hat{x}(t)$.

$$\begin{aligned} \widehat{X}(\omega) &= \mathcal{F} \left\{ x_a(t) \sum_{k=-\infty}^{\infty} \delta(t - kT_e) \right\} = \mathcal{F} \left\{ \sum_{k=-\infty}^{\infty} x_a(kT_e) \delta(t - kT_e) \right\} = \\ &= \sum_{k=-\infty}^{\infty} x_a(kT_e) \mathcal{F} \{ \delta(t - kT_e) \} = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x_a(kT_e) e^{-j\omega kT_e} \end{aligned}$$

S-au obtinut 2 expresii echivalente pentru spectrul

$$\widehat{X}(\omega) = \frac{1}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} X_a(\omega - k\omega_e) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x_a(kT_e) e^{-j\omega kT_e}$$

Spectrul semnalului discret obtinut in urma esantionarii :

$$X_d(\Omega) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x_d[k] e^{-j\Omega k} = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x_a(kT_e) e^{-j\Omega k}$$

Se observa ca:

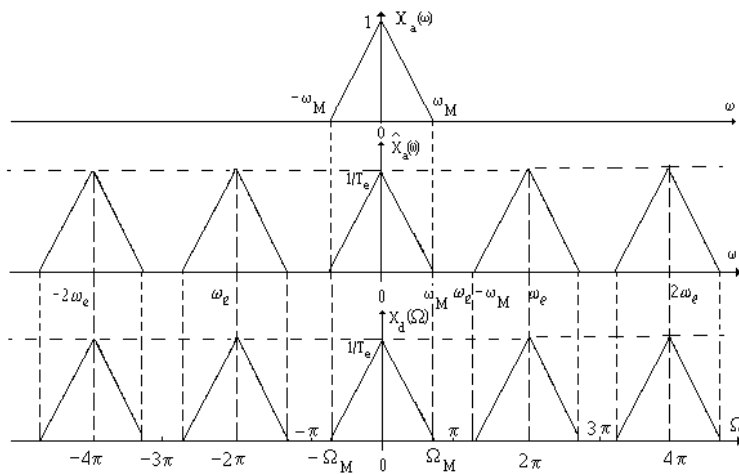
$$\sum_{k=-\infty}^{\infty} x_a(kT_e) e^{-j\omega kT_e} \Big|_{\omega = \frac{\Omega}{T_e}} = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x_a(kT_e) e^{-j\Omega k}$$

si deci :

$$X_d(\Omega) = \frac{1}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} X_a(\omega - k\omega_e) \Big|_{\omega = \frac{\Omega}{T_e}} = \frac{1}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} X_a\left(\frac{\Omega}{T_e} - k\frac{2\pi}{T_e}\right)$$

adica :

$$X_d(\Omega) = \frac{1}{T_e} \sum_{k=-\infty}^{\infty} X_a\left(\frac{\Omega}{T_e} - k\frac{2\pi}{T_e}\right)$$

Între cele două axe de frecvență corespunzătoare spectrului semnalului analogic esantionat respectiv spectrului semnalului discret există relația: $\Omega = \omega T_e$. Se explică acum și natura periodică a spectrului semnalului discret $X_d(\Omega)$. Între Ω_M și ω_M există relația: $\Omega_M = \omega_M T_e$; $T_e \leq \frac{\pi}{\omega_M}$.

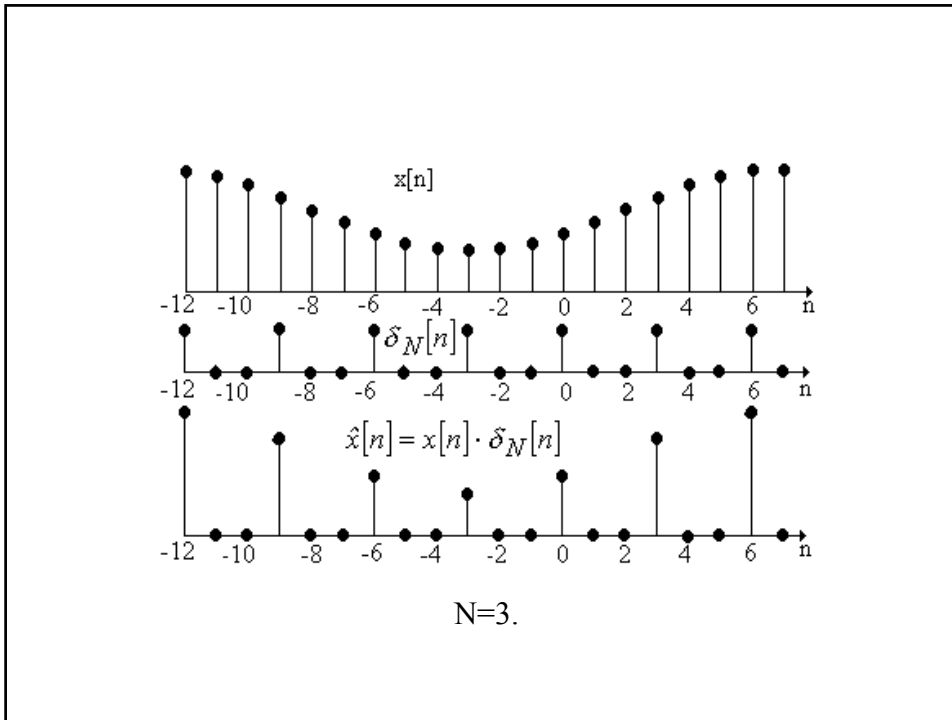
Esantionarea semnalelor discrete

În prelucrarea numerică a semnalelor apar situații în care, ulterior achiziționării esantioanelor, se constată că frecvența de esantionare a fost prea mare. În astfel de situații, când nu se mai poate esantiona semnalul analogic, este posibilă esantionarea semnalului numeric, reținându-se tot a N -a valoare. Fie:

$$\delta_N[n] = \sum_{k=-\infty}^{\infty} \delta[n - kN]$$

Semnalul discret esantionat, $\hat{x}[n]$, se obține prin produsul:

$$\hat{x}[n] = x[n] \delta_N[n] = x[n] \sum_{k=-\infty}^{\infty} \delta[n - kN] = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x[kN] \delta[n - kN].$$

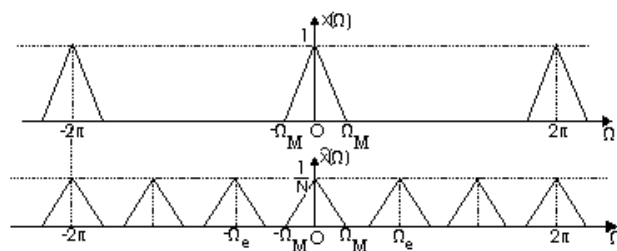

$$\delta_N[n] \leftrightarrow \Omega_e \delta_{\Omega_e}(\Omega) = \Omega_e \sum_{k=-\infty}^{\infty} \delta(\Omega - k\Omega_e), \quad \Omega_e = \frac{2\pi}{N}.$$

$$\widehat{X}(\Omega) = \mathcal{F}\{x[n]\delta_N[n]\} = \frac{1}{2\pi} X(\Omega) \otimes \frac{2\pi}{N} \sum_{k=-\infty}^{\infty} \delta(\Omega - k\Omega_e); \quad \Omega_e = \frac{2\pi}{N}.$$

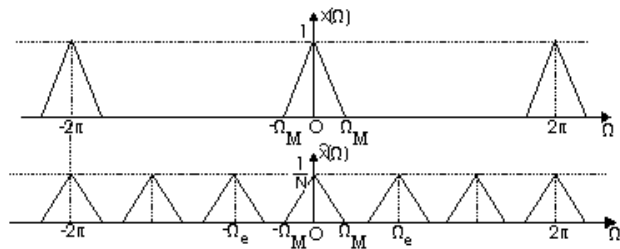
Pentru calculul convolutiei circulare se recurge la restrictionarea la perioada principala a celor doi termeni, la calculul convolutiei necirculare si la prelungirea prin periodicitate a rezultatului obtinut.

$$\widehat{X}_r(\Omega) = \frac{1}{N} X_r(\Omega) * \sum_{k=0}^{N-1} \delta(\Omega - k\Omega_e) = \frac{1}{N} \sum_{k=0}^{N-1} X_r(\Omega - k\Omega_e), \quad \Omega_e = \frac{2\pi}{N}$$

N=3.

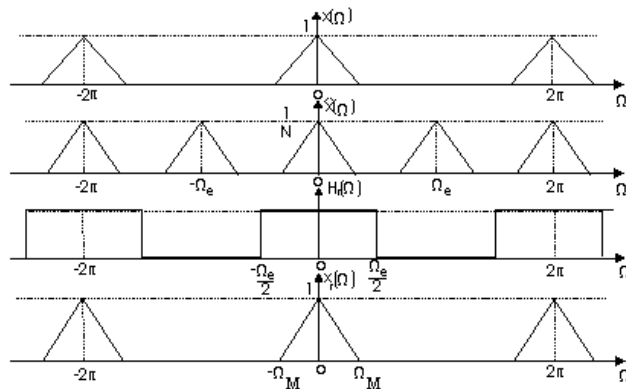

Cum $\Omega_M = T_e \omega_M$, unde ω_M este frecvența maximă din spectrul semnalului analogic din care provine $x[n]$, iar T_e pasul cu care acest semnal analogic a fost esantionat, rezulta:

$$NT_e \leq \frac{\pi}{\omega_M} ; T_e' \leq \frac{\pi}{\omega_M} ; T_e' = NT_e$$

S-ar fi respectat teorema WKS chiar dacă semnalul $x(t)$ ar fi fost esantionat cu pasul T_e' . Dacă $\Omega_e - \Omega_M < \Omega_M$ apare suprapunerea lobilor spectrali vecini, adică erori de tip "alias".

Reconstruirea semnalului discret din esantioanele sale

$$H_r(\Omega) = \begin{cases} N, & |\Omega - 2k\pi| \leq \Omega_c \\ 0, & \text{in rest} \end{cases} \quad \Omega_M \leq \Omega_c \leq \Omega_e - \Omega_M$$

Raspunsul la impuls al filtrului de reconstructie este:

$$h_r[n] = \frac{\sin n\Omega_c}{n\Omega_c} ; \Omega_c = \frac{\Omega_e}{2} = \frac{\pi}{N} .$$

$$x_r[n] = \hat{x}[n] * h_r[n] = x[n] \Leftrightarrow$$

$$x[n] = \sum_{k=-\infty}^{\infty} \hat{x}[k] h_r[n-k]$$

Dar $\hat{x}[k] = 0$ pentru $k \neq Nm$ si $\hat{x}[Nm] = x[Nm]$ si deci

$$x[n] = \sum_{m=-\infty}^{\infty} \hat{x}[Nm] h_r[n-Nm] = \sum_{m=-\infty}^{\infty} x[Nm] \frac{\sin\left(\frac{\pi}{N}n - \pi m\right)}{\frac{\pi}{N}n - \pi m}$$

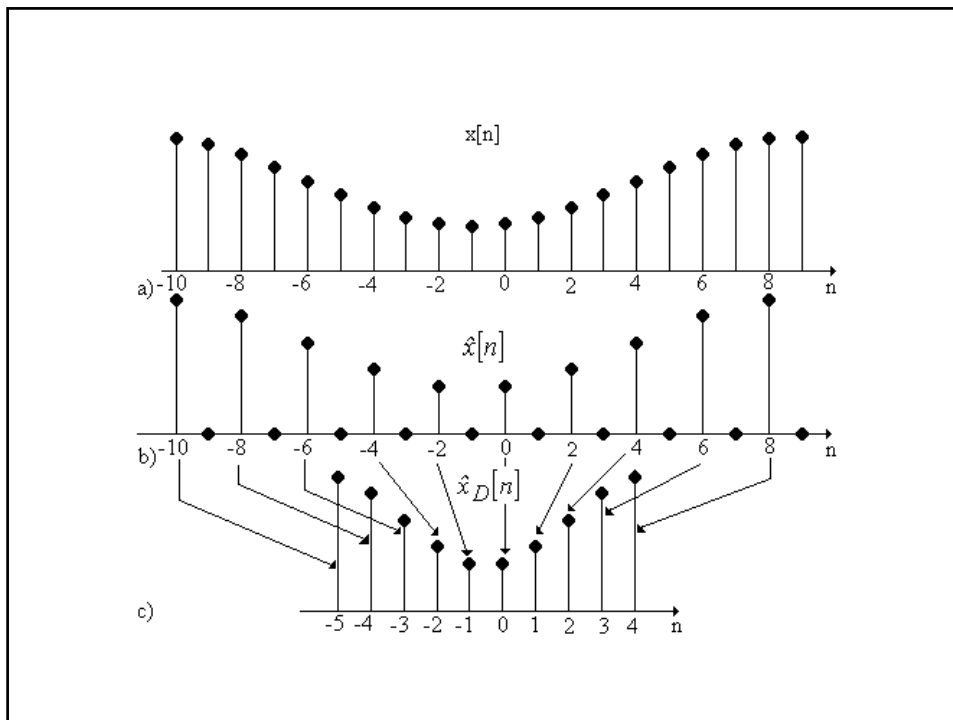
Esantionarea si decimarea unui semnal discret

Intre doua valori nenule si consecutive ale unui semnal esantionat sunt intercalate $N - 1$ valori nule. Prin omiterea acestora se obtine un nou

semnal, numit decimatul semnalului esantionat, care se va nota cu $\hat{x}_D[n]$.

Din semnalul decimat se poate reconstrui semnalul nedecimat prin simpla inserare a cate $N - 1$ zerouri intre doua valori consecutive.

$$\begin{aligned} \hat{X}_D(\Omega) &= \mathcal{F}\{\hat{x}_D[n]\} = \sum_{n=-\infty}^{\infty} \hat{x}_D[n] e^{-j\Omega n} \\ &= \sum_{n=-\infty}^{\infty} \hat{x}[nN] e^{-j\Omega n} = \sum_{m=-\infty}^{\infty} \hat{x}[m] e^{-j\frac{\Omega}{N}m} = \hat{X}\left(\frac{\Omega}{N}\right). \end{aligned}$$

Tinand seama de faptul ca spectrul semnalului esantionat reprezinta prelungirea prin periodicitate a spectrului semnalului de esantionat, relatia $\widehat{X}_D(\Omega) = \widehat{X}\left(\frac{\Omega}{N}\right)$

se mai scrie: $\widehat{X}_D(\Omega) = \frac{1}{N} \sum_{k=0}^{N-1} X\left(\frac{\Omega - 2k\pi}{N}\right)$. In consecinta $\widehat{X}_D(\Omega - 2\pi) =$

$$= \frac{1}{N} \sum_{k=0}^{N-1} X\left(\frac{\Omega - (k+1)2\pi}{N}\right) = \frac{1}{N} \sum_{l=1}^N X\left(\frac{\Omega - l2\pi}{N}\right). \text{ Dar } X\left(\frac{\Omega}{N}\right) = X\left(\frac{\Omega}{N} - 2\pi\right)$$

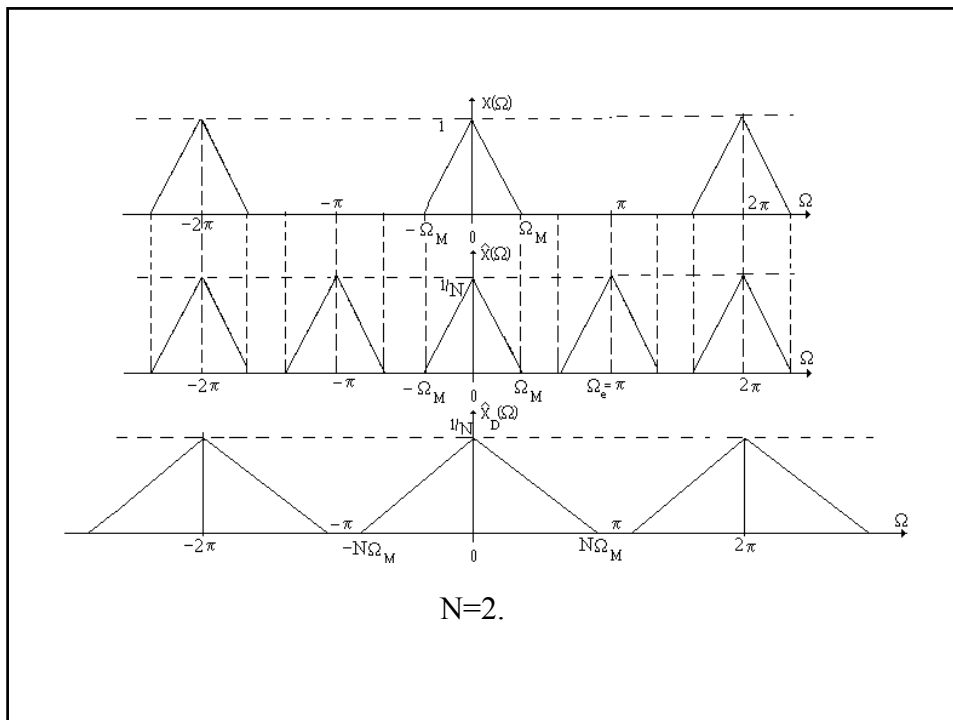
ca urmare a periodicitatii cu 2π a transformatei Fourier in timp discret. In consecinta

suma din membrul drept poate fi scrisa sub forma $\frac{1}{N} \sum_{l=0}^{N-1} X\left(\frac{\Omega - l2\pi}{N}\right)$, care reprezinta

tocmai $\widehat{X}_D(\Omega)$. Asadar, s-a demonstrat ca: $\widehat{X}_D(\Omega - 2\pi) = \widehat{X}_D(\Omega)$, spectrul semnalului esantionat si decimat este o functie periodica de perioada 2π . Pentru $k = 0$ se obtine

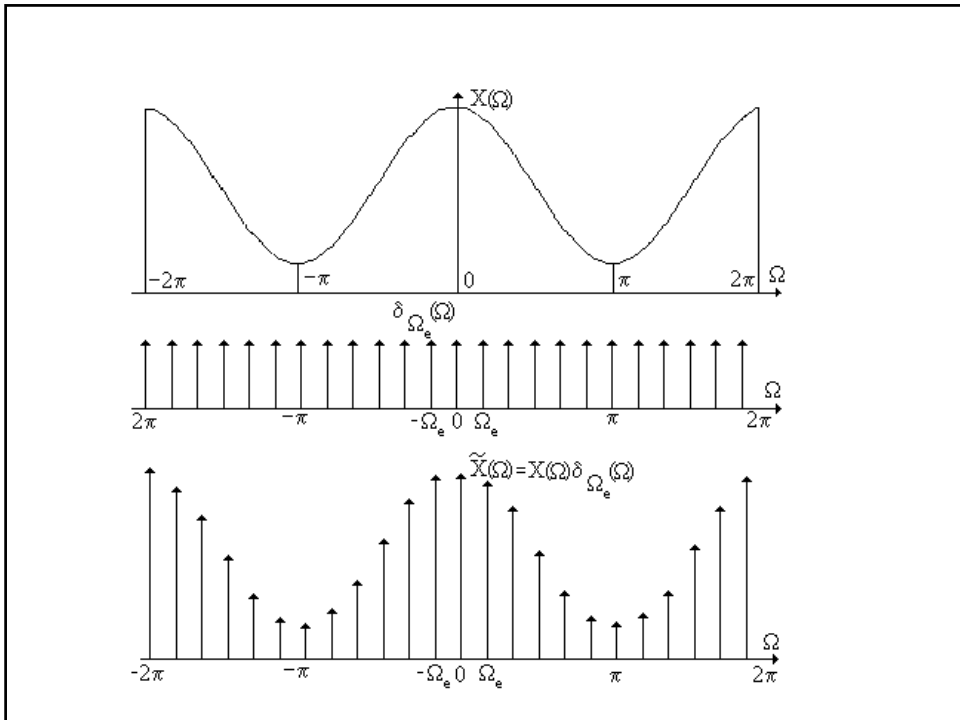
lobul central, $\left(\frac{1}{N}\right) X\left(\frac{\Omega}{N}\right)$ care se anuleaza pentru $\frac{\Omega}{N} = \Omega_M$. Intinderea lobilor spectrali

ai lui $\widehat{X}_D(\omega)$ este de N ori mai mare decat intinderea lobilor spectrali ai semnalului $x[n]$.

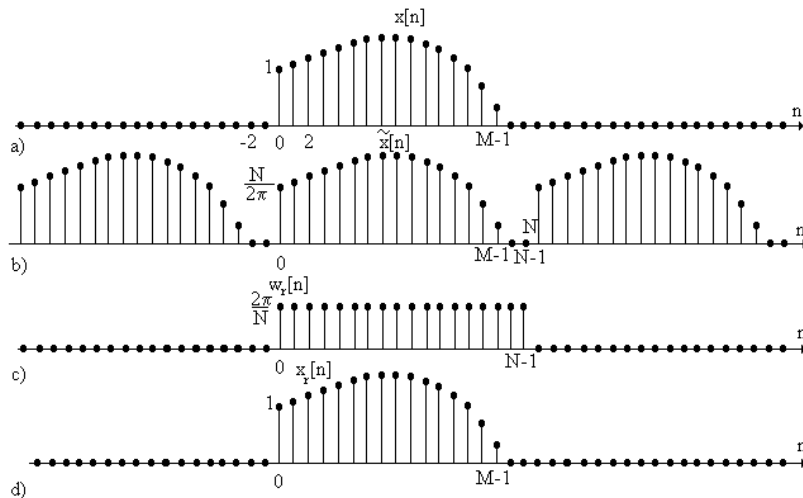

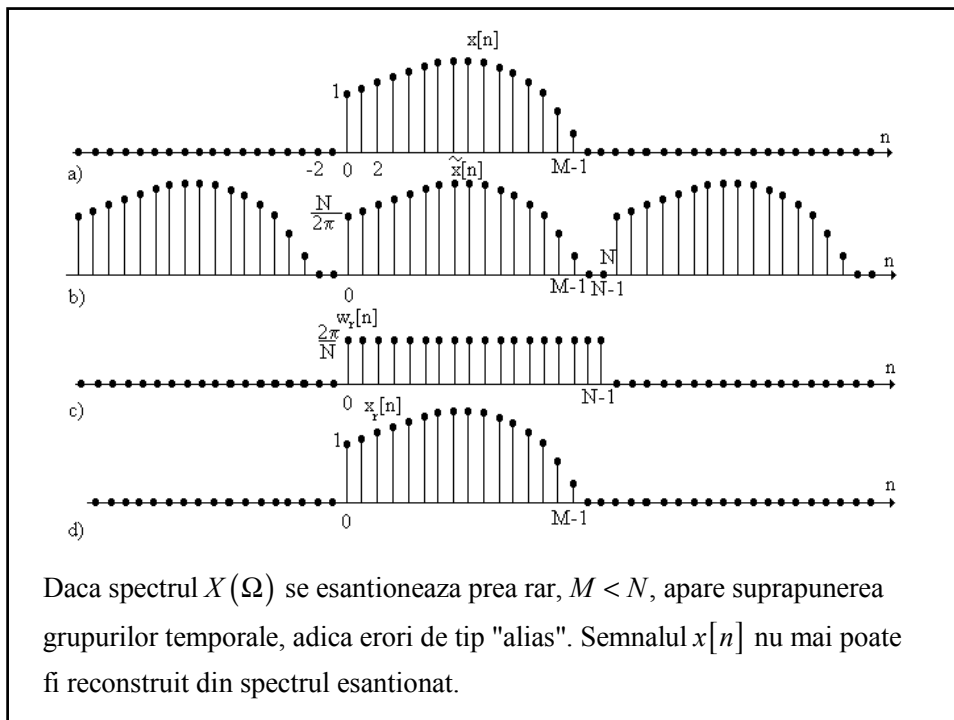
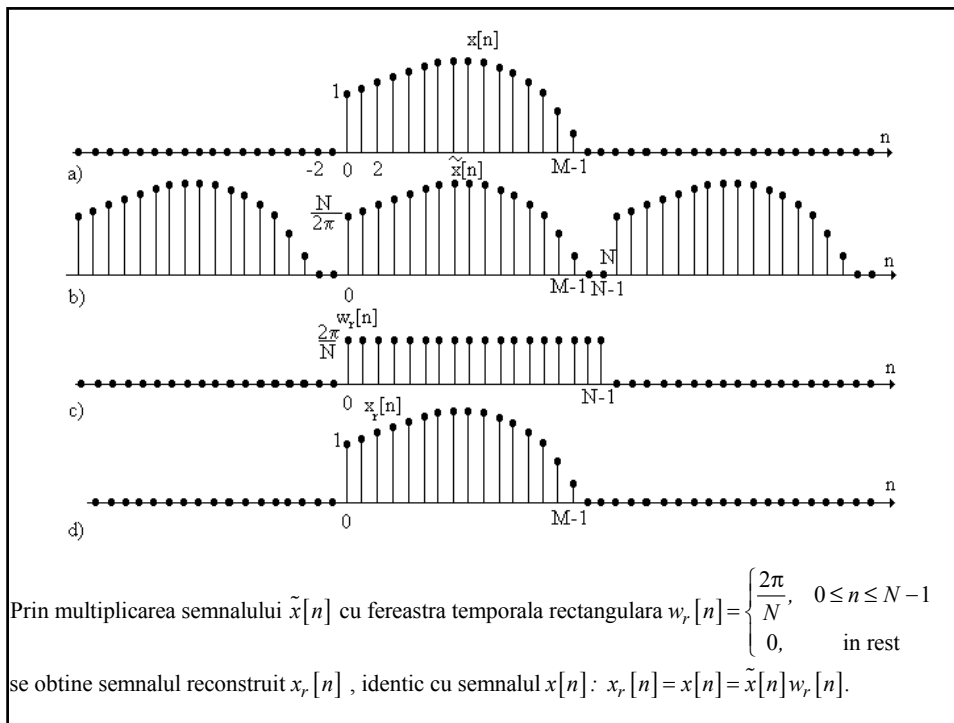
Esantionarea spectrului unui semnal discret de durata finita

Fie $x[n]$ un semnal aperiodic in timp discret cu spectrul $X(\Omega)$. Se esantioneaza ideal spectrul $X(\Omega)$, prin inmultire cu $\delta_{\Omega_e}(\Omega)$. $\tilde{X}(\Omega) = X(\Omega)\delta_{\Omega_e}(\Omega) =$
 $= X(\Omega) \sum_{k=-\infty}^{\infty} \delta(\Omega - k\Omega_e) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} X(k\Omega_e)\delta(\Omega - k\Omega_e)$. Dar $\delta_N[n] \leftrightarrow \Omega_e \delta_{\Omega_e}(\Omega) =$
 $= \Omega_e \sum_{k=-\infty}^{\infty} \delta(\Omega - k\Omega_e)$; $\Omega_e = \frac{2\pi}{N}$, de unde $\frac{1}{\Omega_e} \delta_N[n] \leftrightarrow \delta_{\Omega_e}(\Omega)$. De aceea
 $\tilde{x}[n] = \mathcal{F}^{-1}\{X(\Omega)\delta_{\Omega_e}(\Omega)\} = \mathcal{F}^{-1}\{X(\Omega)\} * \mathcal{F}^{-1}\{\delta_{\Omega_e}(\Omega)\} = x[n] * \frac{1}{\Omega_e} \delta_N[n]$
sau $\tilde{x}[n] = \frac{N}{2\pi} \sum_{k=-\infty}^{\infty} x[n - kN]$, semnalul $\tilde{x}[n]$ reprezinta prelungirea prin periodicitate a semnalului $x[n]$. Pentru ca semnalul $x[n]$ sa poata fi recuperat din semnalul $\tilde{x}[n]$ este necesar ca suportul sau sa fie marginit.

Fie $x[n]$ cu suportul $0 \leq n \leq M-1$. In urma esantionarii spectrului acestui semnal se obtine semnalul $\tilde{x}[n]$ periodic de perioada $N = \frac{2\pi}{\Omega_e}$. Daca $N \geq M$ nu se produce suprapunerea grupurilor temporale corespunzatoare diverselor valori k .

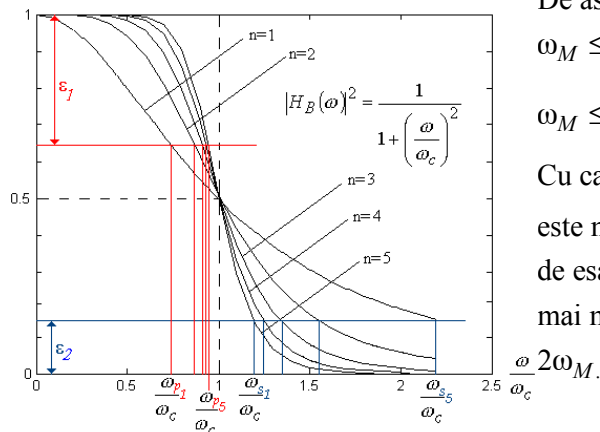
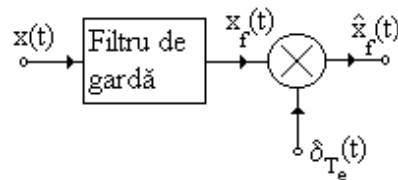

Masuri practice la esantionarea semnalelor analogice

De obicei nu se cunoaste largimea de banda a semnalului ce urmeaza a fi santionat. Acesta poate avea componente spectrale de frecventa mare, neinteresante in aplicatia considerata.

Acestea pot fi de exemplu cauzate de zgomotul ce insoteste semnalul util. Exista deci riscul aparitiei erorilor de tip "alias".

Pentru evitarea lor se prevede in structura lantului de prelucrare a semnalului, inaintea circuitului de esantionare, un filtru trece jos numit filtru "anti-alias" sau filtru de garda.

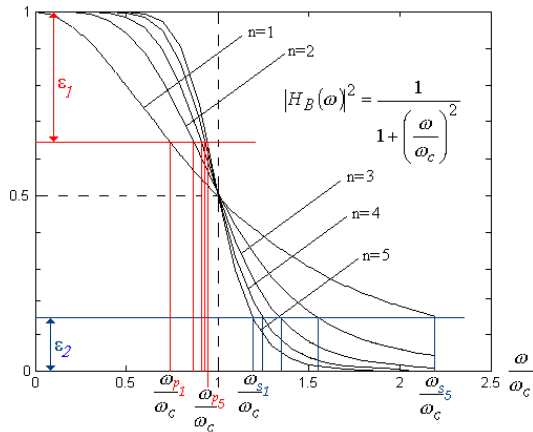

Esantionarea trebuie facuta cu o frecventa de cel putin 2 ori mai mare decat frecventa de oprire ω_s $\omega_e \geq 2\omega_s$.

De asemenea trebuie sa avem $\omega_M \leq \omega_p$. Deci:

$$\omega_M \leq \omega_p < \omega_s \leq \frac{\omega_e}{2}.$$

Cu cat banda de tranzitie $\omega_s - \omega_p$ este mai mare, cu atat frecventa de esantionare trebuie sa fie mai mare decat frecventa Nyquist

Banda de tranzitie
mai mare $\Rightarrow$ ordin
de filtru mai redus,
mai putine elemente
constructive, mai ieftin.
Cu scaderea lui ϵ_2 scad
erorile de tip "alias" dar
cresc ω_s si deci si ω_e .

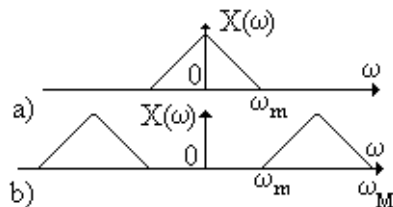
Sisteme de telefonie numerica - $f_M = 3,4$ KHz, $f_e = 8$ KHz.

Sisteme de televiziune - $f_M \cong 5$ MHz, $f_e = 18$ MHz.

Esantionarea semnalelor trece banda

Semnale de tip "trece jos" - spectrul concentrat in benzi care includ frecventa nula.

Semnale de tip "trece banda" - au suportul spectrului de forma $[-\omega_M, -\omega_m] \cup [\omega_m, \omega_M]$.

Reconstructia perfecta a unui semnal
trece banda esantionat ideal se poate
realiza pe baza teoremei WKS, $\omega_e \geq 2\omega_M$.
Uneori semnalele trece banda pot fi
reconstruite din esantioanele lor chiar
daca s-a folosit o frecventa de esantionare
mai mica decat frecventa Nyquist.

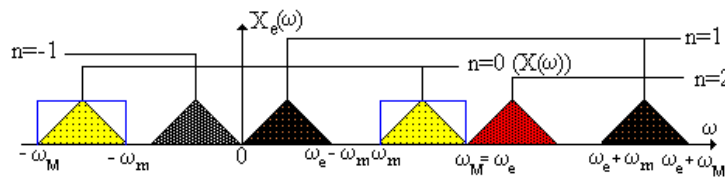

Cazul semnalelor trece banda de banda ingusta

$$\frac{\omega_M - \omega_m}{\omega_m} < 1.$$

Suportul spectrului unui semnal trece banda de banda ingusta esantionat ideal este de forma:

$$\text{supp}\{X_e(\omega)\} = \bigcup_{n \in \mathbb{Z}} \left\{ [-\omega_M + n\omega_e, -\omega_m + n\omega_e] \cup [\omega_m + n\omega_e, \omega_M + n\omega_e] \right\}.$$

Semnalul trece banda de banda ingusta poate fi reconstruit perfect din esantioanele sale chiar daca a fost folosita o frecventa de esantionare mai mica decat frecventa Nyquist.

Conditia de reconstructie perfecta este:

$$[-\omega_M + k\omega_e, -\omega_m + k\omega_e] \cap [\omega_m + l\omega_e, \omega_M + l\omega_e] = \emptyset, \forall k, l \in \mathbb{Z}.$$

Pentru \$l = 0\$, conditia devine \$[-\omega_M + k\omega_e, -\omega_m + k\omega_e] \cap [\omega_m, \omega_M] = \emptyset \forall k \in \mathbb{Z}\$.

adica:

$$\begin{cases} -\omega_M + k\omega_e \leq \omega_m \\ -\omega_M + (k+1)\omega_e \geq \omega_M \end{cases} \text{ sau } \frac{2\omega_M}{k+1} \leq \omega_e \leq \frac{2\omega_m}{k}.$$

Daca exista valori intregi \$k\$, pentru care aceasta conditie este satisfacuta, atunci exista valori ale frecventei de esantionare inferioare frecventei Nyquist pentru care semnalele trece banda de banda ingusta pot fi reconstruite in urma esantionarii ideale.

Solutia din multimea numerelor intregi a dublei inecuatii

obtinute este: $0 < k \leq \frac{\omega_m}{\omega_M - \omega_m}$. Notand cu n_0 partea intreaga

a fractiei $\omega_m / (\omega_M - \omega_m)$, rezulta ca frecventa de esantionare

va apartine unor intervale de forma $\left[\frac{2\omega_M}{k+1}, \frac{2\omega_m}{k} \right]$ cu $k \in \{1, \dots, n_0\}$.

Exemplu

$\omega_m = 8\pi$ si $\omega_M = 10\pi$. Valoarea factorului n_0 este $\frac{\omega_m}{\omega_m - \omega_M} = 4$.

Valorile admisibile pentru k sunt 1, 2, 3 si 4. Acelor valori le corespund urmatoarele domenii pentru frecventa de esantionare:

$\{4\pi\} \cup [5\pi, 5,33\pi] \cup [6,66\pi, 8\pi] \cup [10\pi, 16\pi] \cup [20\pi, \infty]$.